

Millennialismen i Bibelns ljus

Ola Österbacka
Sommarfest i Lepplax 2.8.2020

Millennialism – kiliasm – tusenårsrike

Latin: *millennium* = tusen

Grekiska: *chilias* = tusen

En mycket utbredd lära om en tusenårig period av fred och välstånd på jorden

Ola Österbacka 2.8.2020

Olika varianter och termer

- Postmillennialism
- Premillennialism
- Amillennialism

Ola Österbacka 2.8.2020

Postmillennialism ("efter de tusen åren")

- Kristendomen kommer alltmer att dominera nationernas styresskick (världsmission, socialt evangelium)
- Jesus kommer tillbaka efter de tusen åren av fred
- Pietistisk uppfattning, inte så vanlig mera efter krigen

Ola Österbacka 2.8.2020

Premillennialism ("före de tusen åren")

- Vanlig uppfattning, men många varianter
- Jesus kommer tillbaka hemligt, de heliga uppstår
- En stor vedermöda, Harmageddonstriden, Jesus kommer synligt, "får-get-domen" (Matt 25:31 ff)
- Den tusenåriga fredstiden inleds då Jesus regerar på jorden från Jerusalem med de heliga
- Satan kommer lös för en kort tid, de orättfärdiga uppstår och domen inför den vita tronen hålls (Upp 20:1 ff)

Ola Österbacka 2.8.2020

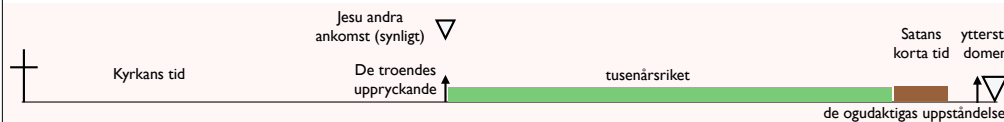
Amillennialism (A står för "inget")

- Inget bokstavligt tusenårsrike på jorden
- De heliga regerar andligt med Kristus
- Traditionell syn från Augustinus och Luther

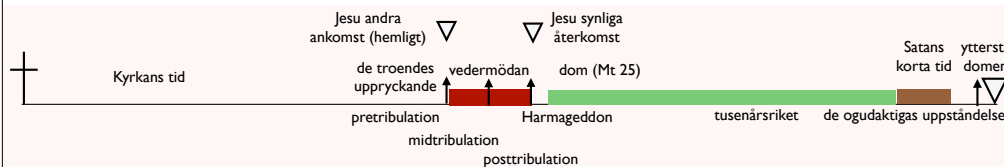
Ola Österbacka 2.8.2020

Historisk premillennialism

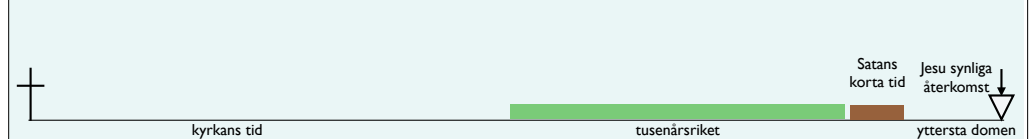
Dispensionalistisk premillennialism

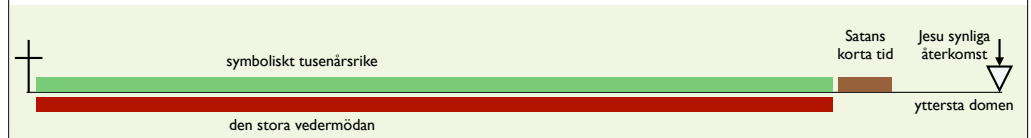
Ola Österbacka 2.8.2020

Postmillennialism

Amillennialism

Ola Österbacka 2.8.2020

Dispensationalismen

- Eng. *dispensation*: fördelning, undantag (dispens), (gudomlig) tidhushållning, tidsålder
- Upphovsman: *John Nelson Darby* (1800–1882); känd förespråkare: *Hal Lindsey* (f 1929)
- Vann utbredning med *Scofield Reference Bible* (1909)
- Sju olika tidsåldrar, av vilka den sista är tusenårsriket

Ola Österbacka 2.8.2020

Uppryckandet (*the rapture*)

- Böcker och filmer: *Left Behind* (1995, Lämnad kvar); känd företrädare: Hal Lindsey
- Hör ihop med *premillennialismen*
- De heliga skulle ryckas till himlen vid Jesu första hemliga ankomst, den första uppståndelsen, före den stora vedermödan (*pretribulationism*), alternativt mitt i (*midtribulationism*) eller efter vedermödan (*posttribulationism*)

Ola Österbacka 2.8.2020

Israel i centrum

- Enligt dispensationalismen kommer det jordiska Israel att vara i centrum under tusenårsriket och Jerusalems tempel att byggas upp igen (många olika varianter)
- Massomvändelse bland judarna (Rom 11:25–26)
- Några anser att exakt 144 000 judar ska bli omvända
- Idén om judarnas centrala roll väcktes under 1600-talet
- Obs: Enligt Bibeln har judarna ingen särskild frälsningsväg

Ola Österbacka 2.8.2020

Augsburgska bekännelsen XVII

- ”De fördöma även andra, som nu utsprida judiska läror, att de fromma före uppståndelsen skola få herraväldet i världen, sedan de ogudaktiga allestädes nedslagits.”

Ola Österbacka 2.8.2020

Tolkningsnycklar

Lutherska exegetiska principer

- Texten själv: grundtexten, närmaste sammanhanget
- Större sammanhang: hela kapitlet
- Boken i sin helhet, stil, tid, historisk bakgrund
- Förhållande till hela Bibeln och *trons analogi*

Ola Österbacka 2.8.2020

Tusenårsriket, Upp 20:1–7

1 Och jag såg en ängel komma ner från himlen med nyckeln till avgrunden och en stor kedja i handen. 2 Och han grep draken, den gamle ormen som är Djävulen och Satan, och band honom för tusen år. 3 Sedan kastade ängeln honom i avgrunden och stängde och förseglade den över honom, för att han inte mer skulle förleda folken förrän de tusen åren nått sitt slut. Därefter ska han släppas lös för en kort tid.

4 Och jag såg troner, och de som satt på dem fick rätt att döma. Och jag såg själarna av dem som hade blivit halshuggna för Jesu vittnesbörd och Guds ord och som inte hade tillbett vildjuret och dess bild eller tagit emot märket på sin panna eller sin hand. De levde och regerade med Kristus i tusen år. 5 Men de andra döda levde inte förrän de tusen åren hade gått. Detta är den första uppståndelsen. 6 Salig och helig är den som har del i den första uppståndelsen. Över dem har den andra döden ingen makt, utan de ska vara Guds och Kristi präster och regera med honom i tusen år.

7 Och när de tusen åren har nått sitt slut ska Satan släppas ut ur sitt fängelse.

Ola Österbacka 2.8.2020

Några exegetiska slutsatser

- Utsagor om en tusenårig fredsperiod finns bara i Upp 20:2–7
- Större delen av Uppenbarelseboken är en syn och det finns inget i sammanhanget som säger att 1000 ska tolkas som bokstavliga år, däremot meningsfull symbolik: 10 * 10* 10
- Många detaljer förblir oklara för oss, men vi tar först till oss de klara lärorna
- Bokens syften: 1) att vi ska lära oss vaka, 2) att ge oss tröst i lidandet för Kristi skull

Ola Österbacka 2.8.2020

Fyra grundfrågor

- Hur och när blir Satan *bunden*?
- Vad är den *första uppståndelsen*?
- Vad är den *andra döden*?
- Vad är de *tusen åren*?

Exegetisk analys visar att Upp 20 inte ger en historisk berättelse i tidsföljd.

Ola Österbacka 2.8.2020

Satan binds

- Bara Jesus har nycklarna, Upp 1:18
 - * *Var inte rädd. Jag är den förste och den siste och den levande. Jag var död, och se, jag lever i evigheters evigheter. Och jag har nycklarna till döden och dödsriket.*
- Lammets blod, Upp 12:11
 - * *De övervann honom genom Lammets blod och genom sitt vittnesbörds ord.*

Ola Österbacka 2.8.2020

Den första uppståndelsen

- Uppståndelsen till nytt liv och tro på Jesus
 - * *Rom 6:4–5: Vi är begravda med honom genom dopet till döden för att leva det nya livet ... För om vi är förenade med honom i en död som hans, ska vi också vara det i en uppståndelse som hans.*
 - * *Joh 5:25: Det kommer en tid, och den är redan här, när de döda ska höra Guds Sons röst, och de som hör den ska få liv.*
- Lilla katekesen, dopets betydelse för vårt dagliga liv
 - * *Det betyder att vår gamla människa ska dränkas ... och en ny människa dagligen ska uppstå och leva rättfärdigt och heligt inför Gud i evighet.*

Ola Österbacka 2.8.2020

Den andra döden

- Upp 20:6:
 - * *Salig och helig är den som har del i den första uppståndelsen. Över dem har den andra döden ingen makt.*
- Den andra döden: den eviga förtappelsen
- Citat av okänd (genom Keith Wessel):
 - * *Om du bara är född en gång dör du två gånger. Men om du är född två gånger dör du bara en gång.*

Ola Österbacka 2.8.2020

Regerandet med Kristus

- Ett kungligt prästerskap
 - * *1 Pet 2:9: Ni är ett utvalt släkte, ett kungligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk för att förkunna hans härliga gärningar.*
 - * *Upp 1:6: ... gjort oss till ett kungarike, till präster åt sin Gud och Far.*
 - * *Upp 20:4, 5: ... jag såg själarna av dem som hade blivit halshuggna ... De levde och regerade med Kristus i tusen år. Detta är den första uppståndelsen.*

Ola Österbacka 2.8.2020

Klara läror

- Jesus kommer tillbaka **en gång** till dom
 - ✦ Nicaenum:
... sitter på Faderns högra sida; därifrån igenkommande i härlighet till att döma levande och döda.
- Jesu ankomst blir en överraskning
 - ✦ Matt 24:42, 44:
*Var därför vakna, för ni vet inte vilken dag er Herre kommer.
Var därför beredda också ni, för i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen.*
- Tills Jesus kommer finns tid för omvändelse (nådatid)

Ola Österbacka 2.8.2020

Varför är millennialismen farlig?

1. Den ger en falsk trygghet
 - Jesus kommer inte än, först ska tusenårsriket komma
2. Den flyttar fokus från kristologi till eskatologi
 - Den förringar omvändelsens betydelse, nådatiden
3. Den betonar segern i stället för korset
 - Ett uttryck för skadeglädje: triumf över de ogudaktiga

Ola Österbacka 2.8.2020

Sammanfattning

- Jesus kommer tillbaka *en gång*, till dom
- I ändens tid ska vi vara beredda på stora svårigheter, men alltid vänta Jesus
- Alla människor har tid att omvända sig under nådatiden men inte senare
- Judarna har ingen särskild frälsningsväg

Ola Österbacka 2.8.2020

Fördjupning

- SW Becker: *Revelation – The Distant Triumph Song*, på finska: *Ilmestyskirjan selitys*
- Lars Borgström: *Utläggning av Uppenbarelsboken*
- Föredrag av Keith Wessel i Norge 2019: *Tusenårsriket* (<http://lbk-arkiv.no/Kirkem%C3%B8te%202019/>)

Ola Österbacka 2.8.2020

